

Příručka Hospodářské komory České republiky

Veřejné zakázky

Výhrada: *Cílem dokumentu je poskytnutí základních informací v oblasti zadávání veřejných zakázek. Hospodářská komora České republiky objektivně nemůže převzít odpovědnost za naprostou správnost, úplnost a aktuálnost jí poskytovaných informací. Hospodářská komora ČR postupuje s odbornou péčí, ale neodpovídá za škodu vzniklou v souvislosti s poskytnutými informacemi.*

Důvody vzniku nové právní úpravy

V roce 2014 schválila Rada Evropské unie 3 nové směrnice, které s problematikou veřejných zakázek úzce souvisí. Významnou roli hrálo také to, že zákon o veřejných zakázkách byl dlouhodobě předmětem kritiky ze strany odborné veřejnosti zejména z důvodu své komplikovanosti a nepřehlednosti. Ministerstvo pro místní rozvoj na tuto kritiku zareagovalo návrhem nového zákona o zadávání veřejných zakázek, kterým mimo jiné tyto nové směrnice zapracovalo do českého právního řádu.

- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/23/EU ze dne 26. února 2014, o udělování koncesí
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/24/EU ze dne 26. února 2014, o zadávání veřejných zakázek
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/25/EU ze dne 26. února 2014, o zadávání zakázek subjekty působícími v odvětví vodního hospodářství, energetiky, dopravy a poštovních služeb

Tato příručka shrnuje základy zadávání veřejných zakázek, představí změny, které nový zákon o zadávání veřejných zakázek přináší a upozorňuje na chyby, kterých se dodavatelé často dopouštějí. V následujících kapitolách si pomocí jednoduchých příkladů vysvětlíme některé základní pojmy, se kterými zákon č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek (dále „ZZVZ“) pracuje.

Trh veřejných zakázek

Velikost trhu veřejných zakázek dosahovala v roce 2015 částky 556 mld. Kč. Jedná se o celkovou částku, do které jsou započítány i veřejné zakázky malého rozsahu a veřejné zakázky podléhající výjimkám ze zákona o veřejných zakázkách.

V níže přiložené tabulce vidíme, jak velký byl trh s veřejnými zakázkami v letech 2010 až 2015 a jaká část trhu připadla na veřejné zadavatele a jaká na sektorové zadavatele. Částky jsou uvedeny v miliardách:

Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015*
Trh veřejných zakázek v mld. Kč	594	502	493	478	581	556
<i>- veřejní zadavatelé</i>	475	439	414	409	440	473
<i>- sektoroví zadavatelé</i>	119	63	79	69	141	83
Podíl trhu VZ na HDP (v %)	15,02%	12,48%	12,20%	11,72%	13,64%	12,43%

* V případě roku 2015 se jedná o odhad na základě dostupných údajů (stav k 14. 4. 2016).

Zdroj: Výroční zpráva o stavu veřejných zakázek v České republice za rok 2015

Je zřejmé, že po stagnujících letech 2011 – 2013 se trh veřejných zakázek znovu dostal na úroveň, na kterou jsme byli zvyklí z minulých let. Je to dáno zejména skutečností, že Česká republika omezila úsporná opatření, která zavedla během finanční krize.

V roce 2016 lze očekávat určité snížení objemu trhu veřejných zakázek zadávaných veřejnými zadavateli. V roce 2015 tvořil trh veřejných zakázek zadávaných veřejnými zadavateli 437 mld., což je velmi vysoké číslo i ve srovnání s rokem 2014, je to však dáno zejména tím, že Česká republika dočerpávala finanční prostředky EU z programového období 2007 – 2013 a nové programy se budou spouštět teprve postupně.

Účinnost nového zákona

ZZVZ je účinný od 1. 10. 2016. Pro začátek je určitě vhodné zmínit, za jakých podmínek vůbec tento nový zákon použijeme. Veřejné zakázky, zadané před nabytím účinnosti tohoto zákona, se řídí původním zákonem o veřejných zakázkách. Ovšem změny ze smluv uzavřených dle starého zákona, se řídí již ZZVZ, pokud ke změně smlouvy dojde po 1. 10. 2016.

Struktura ZZVZ:

Část první - obecná ustanovení (§ 1 – § 32)

Část druhá - základní ustanovení o zadávacích řízeních (§ 33 – § 51)

Část třetí - podlimitní režim (§ 52 – § 54)

Část čtvrtá - nadlimitní režim (§ 55 – § 128)

Část pátá - zjednodušený režim (§ 129)

Část šestá - zvláštní postupy (§ 130 – § 150)

Část sedmá – postup pro zadávání sektorových veřejných zakázek (§ 151 – § 173)

Část osmá - postup pro zadávání koncesí (§ 174 – § 186)

Část devátá – postup pro zadávání veřejných zakázek v oblasti obrany nebo bezpečnosti (§ 187 - § 209)

Část desátá - společná ustanovení (§ 210 - § 223)

Část jedenáctá - informační systém o veřejných zakázkách (§ 224 - § 232)

Část dvanáctá – systém certifikovaných dodavatelů (§ 233 - § 240)

Část třináctá – ochrana proti nesprávnému postupu zadavatele (§ 241 – § 271)

Část čtrnáctá – přechodná a závěrečná ustanovení (§ 272 - § 277)

Část patnáctá - účinnost (§ 279)

Co je veřejná zakázka?

Dle zákonné definice obsažené v § 2 ZZVZ se „zadáním veřejné zakázky pro účely tohoto zákona rozumí uzavření úplatné smlouvy mezi zadavatelem a dodavatelem, z níž vyplývá povinnost dodavatele poskytnout dodávky, služby nebo stavební práce.“

Zjednodušeně řečeno lze říci, že k nutnosti uzavírat smlouvy formou veřejných zakázek dochází ve chvíli, kdy jsou zadavatelem pořizovány dodávky, služby nebo stavební práce od dodavatele a co je důležité, k jejich pořízení musí docházet za prostředky. V případě nakládání s veřejnými penězi je snaha vytvořit průhledné prostředí, ve kterém nebude docházet k plýtvání těmito prostředky a stát se snaží vytvořit větší míru kontroly s jejich nakládáním. Skutečně se nejedná o zanedbatelné částky, jen za loňský rok prošlo veřejnými zakázkami 556 mld. Kč, takže je velmi důležité, aby právní úprava byla na jednu stranu nastavena takovým způsobem, aby se s těmito prostředky neplýtvalo, ale na druhou stranu nesmí být zadavatelé svázáni příliš rigidními podmínkami, neboť v takovém případě by docházelo k paralyzování veřejné správy.

Jaké zásady musí zadavatel při zadávání veřejné zakázky dodržovat? Zadavatel musí dodržovat zásady transparentnosti a přiměřenosti. Ve vztahu k dodavatelům musí zadavatel dodržovat zásadu rovného zacházení a zákazu diskriminace a nesmí omezovat účast v zadávacím řízení těm dodavatelům, kteří mají sídlo v EU nebo jiném státě, který má s Českou republikou nebo s Evropskou unií uzavřenu mezinárodní smlouvu zaručující přístup dodavatelům z těchto států k zadávané veřejné zakázce.

Příklad: Česká republika se rozhodne postavit z veřejného rozpočtu nový most. Na stavbu využije peníze z daňových výnosů. V takovém případě je povinná řídit se zákonem o zadávání veřejných zakázek a vypsat veřejnou zakázku na provedení stavebních prací.

Druhy veřejných zakázek

ZZVZ veřejné zakázky dělí dvojím způsobem. Podle toho, co je předmětem veřejné zakázky a druhou variantou je dělení dle předpokládané ceny veřejné zakázky.

Dle předmětu se veřejné zakázky dělí na:

- veřejné zakázky na dodávky,
- veřejné zakázky na stavební práce,
- veřejné zakázky na služby.

Veřejnou zakázkou na dodávky je veřejná zakázka, při které zadavatel pořizuje od dodavatele věci, zvířata nebo přírodní ovladatelné síly (tím je myšlena například elektřina) a to za předpokladu, že jejich pořízení není součástí veřejné zakázky na stavební práce. Pořízením se rozumí zejména koupě, nájem nebo pacht. Jedná se například o pořízení nových bot Armádou ČR.

Veřejnou zakázkou na stavební práce je zhotovení stavby a poskytnutí souvisejících projektových činností. Jako příklad lze uvést již zmiňovaný most, který si nechá Česká republika postavit stavební firmou.

Poslední variantou je veřejná zakázka na služby, která je v zákoně definována negativně. To v tomto případě znamená, že se jedná o veřejnou zakázku, která není veřejnou zakázkou na stavební práce. Jako modelový příklad lze uvést situaci, kdy se státní úřad rozhodne nabízet svým zaměstnancům bezplatnou výuku angličtiny a pro tyto účely vypíše veřejnou zakázku na externí jazykovou školu.

Veřejné zakázky, které v sobě zahrnují více druhů veřejných zakázek, se zadávají v souladu s pravidly platnými pro druh veřejné zakázky odpovídající hlavnímu předmětu této veřejné zakázky a v případě, že veřejná zakázka obsahuje dodávky i služby a nejedná se o veřejnou zakázku na stavební práce, určí se hlavní předmět podle části předmětu s vyšší předpokládanou hodnotou.

Dále lze veřejné zakázky dělit dle jejich předpokládané ceny. V takovém případě se veřejné zakázky dělí na:

- zakázky malého rozsahu,
- podlimitní veřejné zakázky,
- nadlimitní veřejné zakázky.

U veřejných zakázek na dodávky nebo na služby jsou **zakázky malého rozsahu** takové zakázky, jejichž předpokládaná hodnota je rovna nebo nižší než 2 000 000,- Kč. V případě stavebních prací se jedná o výrazně vyšší částku, a to 6 000 000,- Kč.

Podlimitní veřejná zakázka přesahuje výše zmíněné hodnoty stanovené u zakázek malého rozsahu, ale zároveň nedosahuje hodnot stanovených pro nadlimitní veřejné zakázky.

Nadlimitní veřejnou zakázkou je zakázka, která je rovna nebo přesahuje limity stanovené nařízením vlády č. 172/2016 Sb., o stanovení limitů pro účely zákona o zadávání veřejných zakázek a liší se dle typu zadavatele.

V informačním systému veřejných zakázek jsou zveřejňovány pouze veřejné zakázky nadlimitní a podlimitní, které se musí řídit zákonem o veřejných zakázkách. Jejich struktura byla v roce 2015 následující:

Limit VZ	Počet zadáných VZ	Podíl zadáných VZ v %	Hodnota v mld. Kč	Podíl na hodnotě v %
Nadlimitní	5 192	34,3%	201	75,7%
Podlimitní	9 942	65,7%	64	24,3%
Celkem	15 134	100,0%	265	100,0%

Zdroj: Výroční zpráva o stavu veřejných zakázek v České republice za rok 2015

Subjekty

ZZVZ již pojem zadavatele obecně nedefinuje a na rozdíl od staré úpravy zákon nepracuje s pojmy dotovaný a sektorový zadavatel. Speciálně upravuje pouze veřejného zadavatele, v ostatních případech používá obecného pojmu „zadavatel“.

Veřejným zadavatelem je Česká republika, Česká národní banka, státní příspěvková organizace, územní samosprávný celek nebo jeho příspěvková organizace, či jiná právnická osoba, pokud byla založena nebo zřízena za účelem uspokojování potřeb veřejného zájmu, které nemají průmyslovou nebo obchodní povahu a jiný veřejný zadavatel ji převážně financuje, může v ní uplatňovat rozhodující vliv nebo jmenuje nebo volí více než polovinu členů v jejím statutárním nebo kontrolním orgánu.

Zadavatelem je dále osoba, která k úhradě nadlimitní nebo podlimitní veřejné zakázky použije více než 200 000 000 Kč, nebo více než 50 % peněžních prostředků, poskytnutých z rozpočtu veřejného zadavatele či z rozpočtu Evropské Unie. Svoji úpravou se blíží dotovanému zadavateli, jak jej známe z dosavadní právní úpravy. Zadavatelem je dále ten, kdo zadává sektorovou veřejnou zakázku.

Zvláštním druhem zadavatele je i centrální zadavatel. Centralizované zadávání spočívá v tom, že provádí zadávací řízení, ve kterém se pořizují dodávky či služby, které se následně přenechají jednomu nebo více zadavatelům za cenu nikoliv vyšší, než za kterou byly pořízeny. Jako příklad lze uvést situaci, kdy kancelářské potřeby pro všechna ministerstva nakoupí Ministerstvo financí jako centrální zadavatel.

Pozor! Zadavatelem je i ten, kdo zahájí zadávací řízení, ačkoliv k tomu nebyl povinen. Poté je již povinen vůči této veřejné zakázce dodržovat zákon o zadávání veřejných zakázek.

Dodavatelem se rozumí osoba, která nabízí poskytnutí dodávek, služeb nebo stavebních prací. Za dodavatele se považuje i pobočka závodu.

Druhy zadávacích řízení

- a) zjednodušené podlimitní řízení,
- b) otevřené řízení,
- c) užší řízení,
- d) jednací řízení s uveřejněním,
- e) jednací řízení bez uveřejnění,
- f) řízení se soutěžním dialogem,
- g) řízení o inovačním partnerství,
- h) koncesní řízení, nebo
- i) řízení pro zadání veřejné zakázky ve zjednodušeném režimu.

Zadavatel není povinen zadat v zadávacím řízení veřejnou zakázku malého rozsahu. Při jejím zadávání je však povinen dodržovat základní zásady zadávání veřejných zakázek. Pokud zadává podlimitní nebo nadlimitní veřejnou zakázku, musí postupovat podle jednoho z druhů zadávacích řízení.

Věděli jste, že v roce 2015 bylo 44% ze všech zadaných veřejných zakázek zadáno v režimu otevřeného řízení?

Povšimněte si, že oproti stávající právní úpravě došlo k rozšíření druhů zadávacích řízení. Velký podíl na tom má skutečnost, že nový zákon o zadávání veřejných zakázek upravuje nejen problematiku veřejných zakázek, ale rovněž problematiku koncesí. Dle staré právní úpravy měly veřejné zakázky vlastní zákonnou úpravu a koncese zase tu svojí. Sloučení v jednom zákoně však dává mnohem větší smysl, neboť základní úprava je v obou případech stejná. Ostatně zákon o koncesích velmi často odkazoval na obecnou úpravu v zákoně o veřejných zakázkách. Jaký je tedy rozdíl mezi koncesí a veřejnou zakázkou?

Zatímco v případě veřejné zakázky dodavatel již předmět veřejné zakázky dále neužívá, u koncese tomu tak není. U koncese, která může být mimochodem uzavřena pouze na služby nebo stavební práce, je koncesionář oprávněn brát užitky z poskytnuté služby a zároveň na rozdíl od dodavatele veřejné zakázky koncesionář sdílí podnikatelské riziko spojené s poskytováním dané služby či provedením dané stavební práce.

Koncesní řízení zatím u nás příliš využívané není, ale dochází zde k pozvolnému nárůstu. V roce 2014 bylo zahájeno 24 koncesních řízení, v roce 2015 již 28.

Jako příklad lze uvést výstavbu parkovacích míst, které koncesionář postaví a následně dále užívá a získává finance z jejich provozování. Zároveň se společně se zadavatelem podílí na finančním riziku.

V případě, že bude o parkování zájem, tak se mu počáteční investice vyplatí, pokud však ne, pak se může stát, že nezíská zpět ani peníze, které do výstavby vložil.

Další změny, které přináší nový zákon

Jaké hlavní změny nový zákon o zadávání veřejných zakázek přináší? Obecně lze říci, že se předkladatel snaží, aby nová právní úprava byla méně administrativně náročná pro zadavatele i dodavatele.

Vyloučení účastníka zadávacího řízení (§ 48)

Zadavatel může (v některých případech musí) za podmínek stanovených zákonem vyloučit účastníka kdykoliv v průběhu řízení. Jedná se o tyto situace:

- Účastník nemá v pořádku údaje, doklady, vzorky nebo modely předložené během zadávacího řízení a ve stanovené lhůtě je neupraví či tyto dokumenty neodpovídají skutečnosti a měly nebo mohou mít vliv na posouzení podmínek účasti nebo na naplnění kritérií hodnocení.
- Plnění nabízené dodavatelem by vedlo k nedodržování povinností vyplývajících z předpisů práva životního prostředí, sociálních nebo pracovněprávních předpisů nebo kolektivních smluv vztahujících se k předmětu plnění veřejné zakázky.
- Došlo ke střetu zájmů a jiné opatření k nápravě, kromě zrušení zadávacího řízení, není možné.
- Došlo k narušení hospodářské soutěže předchozí účastí účastníka zadávacího řízení při přípravě zadávacího řízení, jiné opatření k nápravě není možné a účastník zadávacího řízení na výzvu zadavatele neprokázal, že k narušení hospodářské soutěže nedošlo.
- Účastník zadávacího řízení se dopustil v posledních 3 letech od zahájení zadávacího řízení závažných nebo dlouhodobých pochybení při plnění dřívějšího smluvního vztahu se zadavatelem zadávané veřejné zakázky, nebo s jiným veřejným zadavatelem, která vedla k vzniku škody, předčasnému ukončení smluvního vztahu nebo jiným srovnatelným sankcím.

- f) Účastník zadávacího řízení se pokusil neoprávněně ovlivnit rozhodnutí zadavatele v zadávacím řízení nebo se neoprávněně pokusil o získání neveřejných informací, které by mu mohly zajistit neoprávněné výhody v zadávacím řízení.
- g) Účastník zadávacího řízení se dopustil v posledních 3 letech před zahájením zadávacího řízení nebo po zahájení zadávacího řízení závažného profesního pochybení, které zpochybňuje jeho důvěryhodnost, včetně pochybení, za která byl disciplinárně potrestán, nebo mu bylo uloženo kárné opatření podle jiných právních předpisů.
- h) Zadavatel na základě věrohodných informací získá důvodné podezření, že účastník zadávacího řízení uzavřel s jinými osobami zakázanou dohodu podle jiného právního předpisu v souvislosti se zadávanou veřejnou zakázkou.
- i) Účastník je akciovou společností nebo má právní formu obdobnou akciové společnosti a nemá vydány výlučně zaknihované akcie (podrobněji viz kapitola zabývající se povinnostmi zaknihovat akcie).

Zákon ovšem nově dává účastníkům možnost obrany proti vyloučení, tzv. **self-cleaning**. Účastník má možnost prokázat, že přijmul nezbytná a přiměřená opatření k nápravě, kterými napravil své předchozí jednání. Jako příklad lze uvést situaci, kdy Univerzita Karlova odstoupí od uzavřené smlouvy na opravu páternosteru nacházejícího se v budově právnické fakulty, neboť dodavatel, který vysoutěžil veřejnou zakázku, ve skutečnosti nedisponoval odborníky na opravu páternosteru a nebyl schopen jej opravit. Následně Univerzita Karlova vypíše novou veřejnou zakázku na opravu páternosteru, do které se tento účastník může znovu zapojit, pokud prokáže, že tentokrát již odborníky na opravu páternosteru disponuje.

Zjednodušení fáze hodnocení a posouzení nabídek

Obecně platí, že zadavatel provede hodnocení nabídek podle pravidel pro hodnocení nabídek uvedených v zadávací dokumentaci. Významnou změnou, která by měla vést k urychlení zadávacího řízení je však možnost, aby nejprve zadavatel provedl hodnocení nabídek a samotné splnění podmínek účasti v zadávacím řízení posoudil jen u vybraného uchazeče a nikoliv u všech, jak to požadovala předchozí právní úprava.

Pokud zadavatel požaduje předložení dokladu, může uchazeč tuto povinnost splnit rovněž odkazem na odpovídající informace vedené v informačním systému veřejné správy nebo v obdobném systému vedeném v jiném členském státu, který umožňuje neomezený dálkový přístup. Takový odkaz musí obsahovat internetovou adresu a údaje pro přihlášení a vyhledání požadované informace, jsou-li takové údaje nezbytné.

Příklad: Společnost s ručením omezením může prokázat svoji vlastnickou strukturu odkazem na Obchodní rejstřík.

Ekonomická kvalifikace (§ 78)

ZZVZ nově zavádí kritérium ekonomické kvalifikace, dle kterého zadavatel může požadovat, aby minimální roční obrat dodavatele dosahoval zadavatelem určené limity, a to nejvýše za 3 bezprostředně předcházející účetní období. Jestliže dodavatel vznikl později, postačí, předloží-li údaje o svém obratu za všechna účetní období od svého vzniku. Podmínka minimální výše ročního obratu však nesmí přesahovat dvojnásobek předpokládané hodnoty veřejné zakázky. Ekonomická kvalifikace je rovněž vyloučena v případě architektonických služeb.

Ekonomická výhodnost nabídek (§ 114 - § 118)

V případě nadlimitního režimu je zadavatel povinen v zadávací dokumentaci stanovit, že nabídky budou hodnoceny podle jejich ekonomické výhodnosti. Ekonomická výhodnost nabídek se hodnotí na základě nejvýhodnějšího poměru nabídkové ceny a kvality včetně poměru nákladů životního cyklu a kvality. Zadavatel může ekonomickou výhodnost nabídek hodnotit také podle nejnižší nabídkové ceny nebo nejnižších nákladů životního cyklu.

Co se rozumí náklady životního cyklu? Jedná se zejména o pořizovací náklady, náklady související s užíváním předmětu veřejné zakázky, náklady způsobené dopady na životní prostředí apod.

Kritériem kvality se rozumí zejména technická úroveň, estetické nebo funkční vlastnosti, uživatelská přístupnost apod. Kritéria kvality musí být vymezena tak, aby podle nich nabídky mohly být porovnatelné a naplnění kritérií ověřitelné. Zadavatel může rovněž stanovit pevnou cenu a hodnotit pouze kvalitu nabízeného plnění.

Pozor! Kritériem kvality nesmí být smluvní podmínky, jejichž účelem je utvrzení povinností dodavatele, nebo platební podmínky.

Hospodářská komora České republiky (dále „HK ČR“) oceňuje, že se ZZVZ snaží bojovat s problematikou soutěžení pouze za cenu. Obecně platí, že není důležitá jen cena, ale i kvalita. Dle našeho názoru se při hodnocení nabídek musí zohlednit např. i to, z jakého materiálu je věc vyrobena, jakou má životnost či kolik bude stát údržba. Nabídková cena jako jediné kritérium ekonomické výhodnosti by měla být přípustná výjimečně u výrobků a zadavatelem musí být náležitě odůvodněná. Současný stav kvality plnění v rámci zakázek v oblasti služeb a stavebních prací je značně neuspokojivý. To příkládáme zejména dosavadnímu cenově orientovanému přístupu zadavatelů.

Mimořádně nízká nabídková cena (§ 113)

Změny doznal i institut mimořádně nízké nabídkové ceny. Nově již zadavatel nemá povinnost vyloučit účastníka s mimořádně nízkou nabídkovou cenou, ale je to pouze jeho možnost. Zadavatel může v zadávací dokumentaci stanovit cenu nebo náklady, které bude považovat za mimořádně nízkou nabídkovou cenu, nebo způsob určení mimořádně nízké nabídkové ceny. Posouzení mimořádně nízké nabídkové ceny zadavatel provede před odesláním oznámení o výběru dodavatele. V případě, že zadavatel dospěje k závěru, že účastník nabídl mimořádně nízkou nabídkovou cenu, je jeho povinností požádat účastníka o písemné zdůvodnění mimořádně nízké nabídkové ceny.

HK ČR dlouhodobě zastává názor, že je nutné stanovit závazná kvantitativní kritéria posouzení mimořádně nízké nabídkové ceny. V praxi působí nedostatek regulace často problémy zejména ve stavebnictví. Zadavatelé mají v praxi totiž často obavu, že si vyloučením uchazeče z důvodu mimořádně nízké nabídkové ceny zkomplikují a prodlouží zadávací řízení zejména z důvodu námitek a obtížného prokazování důvodů pro případné vyloučení účastníka zadávacího řízení. Paradoxně pak dochází k situacím, kdy zadavatel akceptuje pro veřejnou zakázku na stavební práce i cenu, která není realistická a za kterou nelze danou zakázku bez ztrát dokončit, přestože je si toho i sám zadavatel vědom. Takové řešení nutně vyústí v problémy s kvalitou a problémy s následným řešením víceprací, kterými dodavatel potřebuje zhojit deficit původní zakázky.

Předběžná tržní konzultace (§ 33)

ZZVZ umožňuje zadavateli, aby ještě před zahájením zadávacího řízení vedl tržní konzultace s odborníky či dodavateli s cílem připravit zadávací podmínky a informovat dodavatele o svých záměrech a požadavcích. Může tak však činit pouze za předpokladu, že tím nenarušuje hospodářskou soutěž.

Výjimky z režimu zákona (§ 29 - § 30)

Zákon upravuje řadu výjimek, kdy zadavatel není povinen zadat veřejnou zakázku v zadávacím řízení. Mezi takové patří např. právní služby, které poskytuje advokát v rámci zastupování klienta v soudním, rozhodčím, smírčím nebo správním řízení před soudem, tribunálem nebo jiným veřejným orgánem nebo v řízení před mezinárodními orgány pro řešení sporů nebo jde-li o úvěr nebo zápůjčku. Dále se jedná v případě podlimitních veřejných zakázek o zakázku, jejímž předmětem je nabytí věci nebo souboru věcí do sbírky muzejní povahy, kulturní památky nebo jiného předmětu kulturní hodnoty. Kompletní výčet naleznete v § 29 a § 30.

Příklad: Přírodovědecké muzeum se rozhodne koupit nový exponát za 2,5 mil. Kč. Jedná se o veřejnou zakázku na dodávky, která přesahuje částku 2 mil. Kč, tudíž se jedná o podlimitní veřejnou zakázku, která by se za normálních okolností měla řídit ZZVZ. Předmětem veřejné zakázky je však nabytí věci do sbírky muzejní povahy a proto se koupě nového muzejního exponátu nemusí řídit ZZVZ.

Povinnost zaknihovat akcie (§ 48)

Dle ustanovení § 48 ZZVZ zadavatel **vyloučí účastníka zadávacího řízení, který je akciovou společností a nemá zaknihované akcie**. To neplatí pro akciové společnosti se sídlem v zahraničí, v jejichž případě postačuje pouze předložit čestné prohlášení o tom, které osoby jsou vlastníky akcií, jejichž souhrnná jmenovitá hodnota přesahuje 10 % základního kapitálu.

Co to znamená, když má akciová společnost zaknihované akcie? Z hlediska podoby se akcie dělí na listinné a zaknihované. Zatímco listinné akcie mají fyzickou podobu, zaknihované akcie existují jako pouhý zápis v evidenci, která je vedena u Centrálního depozitáře cenných papírů, a.s. (dále „CDCP“). Pro účely evidence u CDCP je nutné každého akcionáře jednoznačně identifikovat, což v praxi znamená, že v případě zaknihovaných akcií je obtížné zakrýt skutečnou vlastnickou strukturu akciové společnosti. Od tohoto kroku si zákonodárce slibuje větší transparentnost při zadávání veřejných zakázek.

Postup pro zaknihování akcií je upraven primárně v občanském zákoníku. V případě, že vaše akciová společnost má akcie v listinné podobě a vy se přesto chcete podílet na veřejných zakázkách, je nutné, aby vaše akciová společnost přeměnila listinné akcie na zaknihované. Níže stručně shrnujeme, jak v takovém případě postupovat:

- 1) Přeměna podoby akcií z listinných na zaknihované je provedena formou změny stanov společnosti. Změna stanov společnosti musí být odsouhlasena valnou hromadou a tato změna musí být zapsána do obchodního rejstříku. Z valné hromady je nutné pořídit notářský zápis.
- 2) Akciová společnost pošle akcionářům oznámení o přeměně podoby akcií na zaknihované, zveřejní rozhodnutí o přeměně akcií v Obchodním věstníku, uveřejní jej na svých internetových stránkách a určí akcionářům 2 – 6 měsíční lhůtu pro odevzdání listinných akcií.

Dále vyzve akcionáře, aby si zřídili u účastníků CDCP (zpravidla banky a obchodníci s cennými papíry) majetkové účty.

- 3) Další fáze nastává ve chvíli, kdy akciová společnost již obdrží od akcionářů všechny listinné akcie nebo marně uplyne lhůta pro jejich odevzdání, která byla stanovena v bodě 2. Akciová společnost následně zažádá CDCP o zaevidování zaknihovaných akcií do centrální evidence a o přidělení kódu pro identifikaci cenného papíru (tzv. ISIN). Po splnění těchto podmínek může akciová společnost již uzavřít smlouvu s CDCP a udělit pokyn k připsání zaknihovaných akcií na majetkové účty akcionářů. Je důležité si uvědomit, že datum podpisu smlouvy s CDCP nelze považovat za datum zaknihování emise, ale je jím až okamžik připsání zaknihovaných akcií na majetkové účty akcionářů.

Základní poplatky:

- Poplatek notáři za notářský zápis (změna stanov). Cena dle notářského tarifu.
- Soudní poplatek za zápis do obchodního rejstříku: 2000 Kč (lze využít i služeb notáře).
- Poplatek za zveřejnění v Obchodním věstníku: 2 500 Kč.
- Jednorázový poplatek za přidělení ISIN: 1 500 Kč.
- Jednorázový poplatek za zápis emise: 5 800 Kč (nutno zaplatit za každou jednotlivou emisi akciové společnosti).
- Poplatky účastníkům CDCP (zpravidla banky a obchodníci s cennými papíry). Záleží na jejich konkrétním ceníku.
- Je nutno počítat i s pravidelným poplatkem za vedení evidence emise. Jeho výše záleží na objemu akcií a lze ho vypočítat podle kalkulačky CDCP: <https://www.cdcp.cz/index.php/cz/kalkul>
- Převody zaknihovaných akcií jsou zpoplatněny.
- Kompletní ceník CDCP: <https://www.cdcp.cz/index.php/cz/cenik-cdcp>

Základní investice se tedy může vyšplhat řádově do desítek tisíc a celý proces přeměny by měla být akciová společnost schopna vyřídit v rámci několika měsíců. Jednotlivé potřebné vzory dokumentů, které vyžaduje CDCP, jsou k nalezení na stránkách CDCP (<https://www.cdcp.cz/index.php/cz/predpisy-pravidla-a-dalsi-dokumenty>).

Novinky v dozorové činnosti Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže (dále „ÚOHS“)

Zákon ve své části třinácté upravuje možnosti ochrany proti nesprávnému postupu zadavatele. Je zde vidět snaha řešit vzniklé problémy primárně u zadavatele, k tomuto účelu slouží institut námitek. Není-li uvedeno jinak, musí být námítka účastníka doručena zadavateli do 15 dnů ode dne, kdy se stěžovatel dozvěděl o domnělém porušení zákona zadavatelem. Zadavatel je následně povinen do 15 dnů od doručení námitek o těchto námitkách rozhodnout a toto rozhodnutí stěžovateli odeslat. Zadavatel se musí podrobně a srozumitelně vyjádřit ke všem skutečnostem uvedeným stěžovatelem.

Tip: Doporučujeme sledovat výkladová stanoviska a metodiky, které ÚOHS na svých stránkách zveřejňuje.

Další možností je řízení před ÚOHS. V níže přiložené tabulce přikládáme statistiky úřadu za letošní rok:

Přezkum před Úřadem pro ochranu hospodářské soutěže (stav k 7. 6. 2016)	
Počet rozhodnutí celkem	507
Průměrný počet rozhodnutí/měsíc	99
Počet meritorních rozhodnutí	355
Počet procesních rozhodnutí	152
Počet příkazů	195
Poměr počtu příkazů: standardních meritorních rozhodnutí	1,2 : 1

Zdroj: ÚOHS

Návrh na přezkoumání úkonu zadavatele před ÚOHS se zahajuje písemným návrhem stěžovatele a lze jej podat proti všem úkonům i opomenutím zadavatele, které nejsou v souladu s tímto zákonem a v jejichž důsledku vznikla nebo hrozí újma na právech navrhovatele. Řízení lze zahájit i z moci úřední. Veřejné zakázky a koncese malého rozsahu jsou z přezkumu vyňaty. Nově platí, že zadavatel nesmí uzavřít smlouvu s vybraným dodavatelem ve lhůtě 60 dnů ode dne zahájení řízení o přezkoumání úkonů zadavatele. To neplatí v případě, že byl návrh zamítnut nebo bylo správní řízení vedené o návrhu zastaveno.

I nadále platí, že navrhovatel je ve lhůtě pro doručení návrhu povinen složit kauci. Novinkou v této oblasti je však zpoplatnění podnětu k zahájení řízení před ÚOHS. Za podání podnětu k zahájení správního řízení z moci úřední ÚOHS vybere poplatek ve výši 10 000,- Kč za každou veřejnou zakázku, ve vztahu k jejímuž zadávání je v podnětu uvedeno pochybení. Zákonodárce si od tohoto kroku slibuje, že ÚOHS nebude zahlcen zbytečnými a v některých případech i šikanózními podněty.

Metodické pokyny k veřejným zakázkám

Metodiky jsou určeny dodavatelům i zadavatelům a jejich cílem je usnadnit orientaci v problematice zadávání veřejných zakázek. Jednotlivé metodiky k veřejným zakázkám postupně zveřejňuje ministerstvo pro místní rozvoj a na jejich vzniku se aktivně podílely i jednotlivé profesní asociace začleněné do HK ČR. MMR již na svých stránkách zveřejnilo řadu procesních metodik, které podrobně popisují jednotlivé druhy zadávacích řízení (např. metodiky k zjednodušenému podlimitnímu řízení, k otevřenému řízení, k užšímu řízení atd.) a řadu speciálních metodik k zadávacím řízením. Níže přikládáme shrnutí několika z nich:

TIP: Všechny metodiky naleznete přehledně na jednom místě na stránkách HK ČR v sekci Pro podnikání > Legislativa a normy > Aktuality z legislativy. Seznam průběžně aktualizujeme a ke každé metodice vždy připravíme krátké shrnutí.

Předběžná tržní konzultace

Zadavatel má možnost svobodné volby, zda předběžnou tržní konzultaci provede, ovšem vždy musí postupovat tak, aby nebyla narušena hospodářská soutěž a byly dodrženy základní zásady zadávání veřejných zakázek. Záměrem zadavatele při realizaci předběžné tržní konzultace může být snaha získat vyčerpávající informace ke konkrétním otázkám nebo vůle oznámit svůj záměr a dostat k němu

zpětnou vazbu, popř. kombinace obou těchto důvodů. Před zahájením předběžné tržní konzultace tak zadavatel musí zvážit, jaké informace potřebuje získat, v jakém rozsahu a jakou formou.

Hodnocení nabídek dle ekonomické výhodnosti

Pokud zadavatel veřejné zakázky provádí analýzu trhu, jejímž cílem je zhodnotit možnosti veřejné zakázky v návaznosti na požadovaný výstup, je vhodné analyzovat jak předmět veřejné zakázky, tak potenciální dodavatele. Zadavatel nesmí při hodnocení nabídek použít jiná kritéria nebo způsoby hodnocení než ta, která uvedl v zadávací dokumentaci. Toto platí i v případě, že zadavatel zpětně posoudí, že by některé neuvedené kritérium hodnocení bylo z pohledu výběru nejlepší nabídky vhodné použít.

Snížení počtu předběžných nabídek nebo řešení

Snížení počtu předběžných nabídek nebo řešení je vhodné provést zejména u řízení, ve kterém se předpokládá vysoký počet účastníků, přičemž by zároveň tato okolnost způsobila zadavateli vysokou administrativní zátěž. Zadavatel může omezit počet řešení podle pořadí, jak jednotlivé předběžné nabídky nebo řešení splňují kritéria kvality (může postupně vyřazovat nejhorší předběžné nabídky nebo řešení nebo stanovit, že budou vyloučeny všechny předběžné nabídky nebo řešení kromě např. 5 nejlepších). Může však také stanovit určitý limit či práh (např. počet bodů, který musí předběžná nabídka nebo řešení dosáhnout), který pro snižování počtu předběžných nabídek nebo řešení použije.

Vztah povinnosti uveřejnit smlouvu na veřejnou zakázku podle ZZVZ a podle zákona o registru smluv

Obecně platí, že pokud je smlouva uveřejněna podle zákona o registru smluv, není třeba ji zveřejňovat dublicitně i dle ZZVZ. Je-li smlouva uveřejněna dle jiného právního předpisu, není třeba ji zveřejnit na profilu zadavatele. Totéž platí pro rámcové dohody.

Vydala Hospodářská komora České republiky

Odbor legislativy, práva a analýz

Florentinum, Na Florenci 2116/15

110 00 Praha 1

tel.: +420 266 721 300

e-mail: office@komora.cz

www.komora.cz

Rok vydání: prosinec 2016